

RAQAMLI PLATFORMALARDAN FOYDALANISH ASOSIDA BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING MEDIA KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH

Tengelbaeva Dinora Muratovna

Nukus davlat pedagogika instituti doktoranti

Annotatsiya. *Ushbu tezisda raqamli platformalardan foydalanish orqali bo'lajak o'qituvchilarda media ko'nikmalarni shakllantirish masalasi yoritilgan. Media savodxonlikning pedagogik faoliyatdagi ahamiyati, raqamli platformalarning turlari va ularning ta'limdagi roli tahlil qilinadi. Shuningdek, media ko'nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiluvchi metodik yondashuvlar, raqamli savodxonlik va axborot xavfsizligi madaniyati haqida fikr yuritiladi. Amaliy tavsiyalar orqali bo'lajak o'qituvchilarda texnik va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish imkoniyatlari ko'rsatib berilgan. Tezis raqamli ta'lim vositalaridan foydalanishda o'qituvchi kompetensiyasini oshirishning dolzarb yo'nalishlarini ochib beradi.*

Kalit so'zlar: *media ko'nikmalar, raqamli savodxonlik, bo'lajak o'qituvchilar, raqamli platformalar, axborot xavfsizligi.*

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimi shiddat bilan raqamlashtirilayotgan bir paytda, bo'lajak o'qituvchilarning media savodxonligi va media ko'nikmalari ularning kasbiy tayyorgarligida muhim o'rin egallamoqda. Axborot texnologiyalari vositasida o'qitish, dars jarayonlarini boshqarish, axborotni tahlil qilish, tahrirlash va taqdim etish qobiliyatlari o'qituvchilik kasbining ajralmas bo'lagi bo'lib qolmoqda. Ayniqsa, raqamli platformalarning samarali qo'llanilishi orqali bu ko'nikmalarni shakllantirish zamonaviy pedagogik jarayonning ajralmas jihatiga aylangan [1].

ASOSIY QISM

Bo'lajak o'qituvchilar media ko'nikmalarini rivojlantirish uchun quyidagi turdagi raqamli platformalardan foydalanishlari mumkin [2]:

- Ta'limiy LMS tizimlar (Google Classroom, Moodle, Edmodo) – dars materiallarini joylashtirish, topshiriqlar berish, fikr almashish va baholash imkonini beradi.
- Multimedia muharrirlari (Canva, Adobe Express, Powtoon) – vizual axborot yaratish, darsliklar va infografikalar ishlab chiqish uchun xizmat qiladi.
- Videokonferensiya xizmatlari (Zoom, Microsoft Teams) – masofaviy ta'limni tashkil qilishda foydalaniladi.
- Ijtimoiy media platformalari (Telegram, YouTube, Instagram) – ta'limiy kontentni keng ommaga yetkazish vositasi sifatida foydalaniladi.

Bu platformalar orqali nafaqat texnik ko'nikmalar, balki tanqidiy fikrlash, muloqot, jamoada ishlash va ijodiy yondashuv kabi universal kompetensiyalar ham shakllanadi.

Bugungi kunda pedagogik faoliyat an'anaviy shakllardan raqamli muhitga o'tib bormoqda. Bu jarayon o'qituvchidan nafaqat yangi texnologiyalarni egallashni, balki ta'lim mazmuni, metodikasi va muloqot uslublarini qayta ko'rib chiqishni ham talab etadi. Raqamli transformatsiya natijasida o'qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki media vositalar yordamida axborot oqimini boshqaruvchi, tahlil qiluvchi va ishlab chiqaruvchi faol subyektga aylanmoqda.

Bo'lajak o'qituvchining kasbiy shakllanishida u:

MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS

- raqamli muhitda axborotni tanlab olish va unga tanqidiy yondashish;
- multimodal taqdimotlar, interaktiv o'yinlar va virtual muhitlar yaratish;
- masofaviy ta'lim texnologiyalarini o'zlashtirish va pedagogik ehtiyojlarga moslashtirish kabi ko'nikmalarga ega bo'lishi zarur.

Demak, raqamli ta'lim vositalari o'qituvchi shaxsini transformatsiya qiluvchi omilga aylangan bo'lib, bu o'zgarishlar media kompetensiyani shakllantirishning zarurligini yana bir bor tasdiqlaydi.

Media ko'nikmalarni shakllantirishda kompetensiyaviy yondashuv asosida quyidagi tarkibiy qismlarni ajratib ko'rsatish mumkin [3]:

- Axborotni izlash va baholash kompetensiyasi – ishonchli va ilmiy manbalarni tanlay olish;
- Texnologik kompetensiya – raqamli platformalar bilan mustaqil ishlash;
- Media yaratish kompetensiyasi – darsliklar, video, infografika, prezentatsiyalarni ishlab chiqish;
- Etik va huquqiy kompetensiya – mualliflik huquqlari, raqamli etik normalarni tushunish;
- Kommunikativ kompetensiya – raqamli vositalarda samarali muloqot olib borish.

Ushbu kompetensiyalarni o'rgatish uchun o'quv rejalariga maxsus integratsiyalashgan kurslar kiritilishi lozim: “Media pedagogika”, “Axborot texnologiyalarini ta'limda qo'llash”, “Raqamli madaniyat asoslari” kabi fanlar yordamida media savodxonlik tizimli shakllantiriladi.

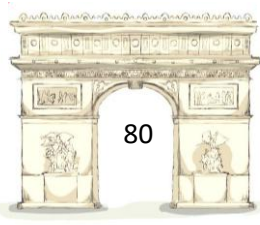
Bo'lajak o'qituvchi zamonaviy raqamli muhitda o'z shaxsiy brendini yaratish, mustaqil kontent ishlab chiqish, ijtimoiy tarmoqlarda o'zini ta'lim sohasi mutaxassisi sifatida namoyon etish imkoniyatiga egadir. Bu nafaqat uning obro'sini oshiradi, balki shaxsiy tashabbuslar asosida keng auditoriyaga ta'sir o'tkazish imkonini ham beradi. Pedagogik brendni shakllantirish quyidagilarni o'z ichiga oladi [4]:

- o'ziga xos o'quv uslublari va dizaynini ishlab chiqish;
- raqamli portfolioni yuritish;
- ijtimoiy tarmoqlarda ta'limiy kanal va bloglarni rivojlantirish;
- vebinar, viki-loyihalar va masofaviy kurslarda ishtirok etish.

Bunday faoliyatlar nafaqat media ko'nikmalarni chuqurlashtiradi, balki o'qituvchining innovatsion, kreativ va zamonaviy yetakchi sifatidagi maqomini mustahkamlaydi.

XULOSA VA MUNOZARA

Bo'lajak o'qituvchilarni raqamli platformalar asosida media ko'nikmalar bilan qurollantirish – nafaqat zamon talabi, balki raqobatbardosh va innovatsion fikrlaydigan pedagog kadrlarni tayyorlashning asosi hisoblanadi. Media savodxonlik – bu oddiy texnik bilim emas, balki axborotni tanlash, uzatish, tahlil qilish va baholash madaniyatidir. Shu sababli, raqamli platformalardan puxta va maqsadli foydalanish orqali bo'lajak o'qituvchilarda media ko'nikmalarni tizimli shakllantirish — ta'lim sifatini yangi bosqichga olib chiqadi.

ADABIYOTLAR RO`YXATI:

1. Qodirova N.A. Media savodxonlik: nazariy asoslar va o'qitish metodikasi. – Toshkent: Fan, 2020. – 136 b.
2. Jenkins H. Confronting the Challenges of Participatory Culture: Media Education for the 21st Century. – MIT Press, 2009.
3. Jaksılıkovna, J. A. (2022). TA'LIM JARAYONINI BULUTLI XISOBLASH TEXNOLOGIYASI ASOSIDA TASHKIL ETISHNING PEDAGOGIK OMILLARI. Gospodarka i Innowacje., 23, 77-82.
4. Jaksilikovna, J. A. (2023). Solving Problems Using the Wolfram Alpha Program. European Scholar Journal, 4(2), 67-71.
5. Бакирова Г.М. Цифровые образовательные ресурсы в системе подготовки педагогических кадров // Педагогика и психология. – 2022. – №3. – С. 48–53.
6. Buckingham D. Media Education: Literacy, Learning and Contemporary Culture. – Polity Press, 2003.

